

Marjolijn Februari

Je kunt nergens meer veilig heen met je geestelijke problemen

'Geslacht is verplicht'. Dat stond plotseling op mijn computerscherm toen ik in een webwinkel een filmisch epos bestelde. Nou weet ik best dat je geslacht verplicht is. Het hele jaar door schrijven de kranten over de minderwaardigheid van de vrouw, en hoewel je dus als vrouw ook wel eens een dag zou willen doorbrengen zonder indringend aan je geslacht te denken, laat de wereld je op dat punt niet met rust. Alleen nu, bij het bestellen van een epos, leek de kwestie me niet hoogst urgent, en dus had ik de boel maar zo'n beetje in het midden gelaten. Maar dat pikte de webwinkel niet. 'Geslacht is verplicht'.

Het was de zoveelste keer dat ik worstelde met een elektronisch formulier deze zomer. Het is fijn dat alles is geautomatiseerd, maar het blijft lastig om met automatische systemen te praten. Ze willen meestal iets van je weten wat je zelf ook niet

weet, en vervolgens weigeren ze je de toegang tot wat je wilt hebben. Lang heb ik er daarom flink op los gelogen, tot ik bedacht dat dat wellicht strafbaar is. Ooit, als ik politiecommissaris wil worden of Kamerlid voor GroenLinks, zal het uitkomen dat ik me jarenlang heb voorgedaan als een man uit Albanië met een Volkswagen Golf en een abonnement op Elsevier.

Naast zulke kleine hindernissen zijn er ook levensgevaarlijke worstelingen met gestandaardiseerde systemen. Dat merken de psychiaters en psychotherapeuten die te maken krijgen met het nieuwe zorgstelsel. Die staan niet oog in oog met een strenge webwinkel, maar met een overheid die strenge eisen stelt en weinig begrip voor je toont als je sommige dingen niet wenst in te vullen op het formulier. Geslacht is verplicht, en veel andere intieme dingen ook.

Dreigende overheid is, ik heb er geen ander woord voor, krankzinnig

Psychiaters en psychotherapeuten moeten dus op hun facturen informatie over patiënten invullen die ze op grond van hun geheimhoudingsplicht en de vertrouwensrelatie niet kwijt willen. Ze zijn verplicht de zorgverzekeraars informatie te geven volgens de standaarden van de Diagnose Behandel Combinatie, dus zonder mogelijkheid voor afwijking in bijzondere gevallen. Stellen ze hun facturen anders op, dan wachten boetes, dwangsommen en mogelijk strafvervolgning.

Begin augustus heeft de Nederlandse Zorgautoriteit alle ingediende bezwaren hiertegen ongegrond verklaard, en nu kun je dus nergens meer terecht met je geestelijke vragen en problemen. Althans, niet als je er geen zin in hebt dat de beschrijving daarvan ergens centraal wordt opgeslagen. Het helpt ook niet of je aanbiedt je psycholoog zelf te betalen,

want volgens de Zorgautoriteit moet je ook dan in het systeem worden opgenomen. 'In dit verband is van belang dat het maken van een onderscheid tussen verzekerde zorg en zorg die door cliënt zelf wordt betaald (zelfbetalers), uit praktische overwegingen geen hanteerbaar onderscheid is.'

De fout ligt natuurlijk niet aan de systemen, maar aan de manier waarop ze worden gebruikt. En dat geldt niet alleen voor standaardformulieren van webwinkels en zorgverzekeraars, maar voor alle manieren waarop je mensen onder een norm of regel probeert te brengen. Het spreekt vanzelf dat een samenleving vaste regels en standaarden nodig heeft - zonder dat zouden we grotendeels onbeschermde zijn en een stuk duurder uit - maar soms slaat de stemming om en worden het juist de regels die het leven onveilig maken.

Zo zou je denken dat zorg niet is gericht op het toebrengen van leed. Je wilt het systeem van de zorg juist zo inrichten dat iedereen er beter van wordt, gezonder en gelukkiger. En natuurlijk is het dan praktischer een goedkoper om standaardformulieren te gebruiken, daar is niets mis mee, maar er zou toch ergens een lampje moeten gaan branden als je artsen met de FIOD moet dreigen om die formulieren ook daadwerkelijk in te vullen. Voordat je de politie en de fiscale opsporingsdienst afstuurt op artsen om je hun werk te laten doen, zou ik eerst toch nog eens kijken of je aanpak wel deugt.

Het is al huiveringwekkend genoeg dat we in een situatie zijn beland waarin het verboden is een gesprek te voeren met een psychiater, die je zelf betaalt, zonder dat iedereen meekijkt. Maar het is nog huiveringwekkender dat de overheid

geen beter antwoord heeft op de bezwaren dan te dreigen met sancties. Het is, ik heb er geen ander woord voor, krankzinnig.

In Duitsland speelde de afgelopen jaren een rechtszaak rond incest. Het ging om de zaak van een broer en zus uit de Oost-Duitse deelstaat Saksen; de jongen was op jonge leeftijd uit huis geplaatst omdat hij werd mishandeld; het meisje bleef in het probleemgezin achter en zo groeiden ze gescheiden op. Jaren daarna leerden ze elkaar alsnog kennen, werden verliefd, gingen samenwonen en kregen vier kinderen.

Seksuele omgang tussen broer en zus is in Duitsland verboden, vooral omdat uit zo'n relatie vaak kinderen worden geboren die kampen met ernstige handicaps. Het valt dan ook best te begrijpen dat je de relaties wilt afraden en ontmoedigen; het valt niet te begrijpen dat hier op een wrede en onver-

schillige manier straffen werden uitgedeeld zonder dat die enig doel dienden. De jongeman werd na de geboorte van zijn eerste twee kinderen veroordeeld tot jarenlange gevangenisstraf. Eenmaal weer vrij wekte hij nog twee kinderen - en werd opnieuw tweeënhalf jaar gevangen gezet.

Veel Duitse commentatoren, onder wie pedagogen en psychologen die geen bezwaar hadden tegen de wet zelf, schrokken hevige van de hardheid van het systeem. De strafwet, schreven ze, is er toch niet voor bedoeld om de ellende in de wereld te vermeerderen en tragiek toe te voegen aan een toch al tragische situatie? En aan deze commentaren dacht ik toen ik las over de geestelijke gezondheidszorg in Nederland. Regels zijn er toch niet om het leven onveiliger te maken? Wat heb je aan een zorgstelsel dat leed en ellende verspreidt?